

Brüssel, 17. aprill 2019
(OR. en)

8638/19

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0128(NLE)

EDUC 211
CULT 73
JEUN 58
SOC 317

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	7922/19
Komisjoni dok nr:	9229/18 + ADD 1
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU SOOVITUS tervikliku keeleõppekäsituse kohta – <i>Vastuvõtmine</i>

Hariduskomitee vaatas läbi eespool nimetatud nõukogu soovitusel ettepaneku, et hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogu saaks selle oma 22.–23. mai 2019. aasta istungil vastu võtta. Praeguseks on kõik delegatsioonid tekstiga nõustunud.

Alaliste esindajate komiteel palutakse edastada tekst nõukogule vastuvõtmiseks ja selle järgnevalt avaldamiseks *Euroopa Liidu Teatajas*.

Ettepanek

NÕUKOGU SOOVITUS

tervikliku keeleõppekäsituse kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 165 ja 166,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni teatises „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“¹ esitas Euroopa Komisjon visiooni Euroopa haridusruumist, kus riigipiirid ei ole takistuseks kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja teadusuuringutele, kus õpingute või töö tõttu mõnes muus liikmesriigis viibimine on muutunud tavaliseks, kus üha rohkem inimesi räägib lisaks oma emakeelele veel kahte keelt ja kus elanike identiteedi oluline osa on olla eurooplane, kes tajub Euroopa ühist kultuuri- ja keelepärandit ja selle mitmekesisust.

¹ COM(2017)673 final.

- (2) Õiglase töö ja majanduskasvu teemalise Göteborgi tippkohtumise mitteametlikul töökohtumisel rääkisid riigipead ja valitsusjuhid hariduse ja kultuuri rollist tuleviku Euroopas. Euroopa Ülemkogu 14. detsembri 2017. aasta järeldustes² kutsutakse liikmesriike, nõukogu ja komisjoni kooskõlas nende vastavate pädevustega üles selles valdkonnas tehtavat tööd jätkama.
- (3) Euroopa Ülemkogu kutsus 15.–16. märtsil 2002. aastal Barcelonas vastu võetud järeldustes üles võtma hariduse valdkonnas täiendavaid meetmeid põhioskuste parandamiseks, eelkõige vähemalt kahe võõrkeele õpetamise kaudu juba väga varases eas.
- (4) Nõukogu soovitusel võtmepädevuste kohta elukestvas õppes³ määratletud kaheksa võtmepädevuse hulka kuuluvad ka kirjaoskuspädevus ja mitmekeelsuse pädevus.
- (5) Mitmekeelsuse pädevusel⁴ on Euroopa haridusruumi kujundamisel keskne koht. Kuna liidusisene õpiränne, koolitus- ja tööalane liikuvus ning ränne kolmandatest riikidest liitu järjest kasvab ja koostööd tehakse üleilmsel tasandil, siis peavad haridus- ja koolitussüsteemid keeleõppes ette tulevad probleemid üle vaatama ning Euroopa keelelisest mitmekesisusest tulenevad võimalused läbi arutama.
- (6) Keeleõpet laiendades ja parandades saaks tugevdada hariduse ja koolituse Euroopa mõõdet. Nii saaks soodustada sellise Euroopa identiteedi väljakujundamist kogu selle mitmekesisuses, mis täiendaks kohalikku, piirkondlikku ja riigi tasandi identiteeti ja traditsioone, ning edendada paremat arusaamist liidust ja selle liikmesriikidest. Mitmekeelsuse pädevus parandab arusaamist teistest kultuuridest ning aitab seega kaasa kodaniku- ja demokraatiaalaste pädevuste arendamisele.

² EUCO 19/1/17 REV 1.

³ ELT C 189, 4.6.2018, lk 1.

⁴ Kuigi Euroopa Nõukogu kasutab inimeste mitme keele oskuse kirjeldamiseks inglise keeles mõistet *plurilingualism* („paljukeelsus“), kasutatakse Euroopa Liidu ametlikes dokumentides inglise keeles mõistet *multilingualism* („mitmekeelsus“), et kirjeldada nii üksikisiku pädevusi kui ka ühiskondlikke situatsioone. Osaliselt on see tingitud raskustest mõistete *plurilingual* ja *multilingual* eristamisel muudes kui inglise ja prantsuse keeles.

- (7) Peaaegu pooled eurooplased⁵ märgivad, et nad ei ole võimelised arendama vestlust üheski teises keeles peale oma esimese keele⁶. Mitmekeelsuse pädevuse puudumine põhjustab probleeme ning takistab haldusasutuste ja inimeste vahelist sisukat teabevahetust, eelkõige piirialadel⁷.
- (8) Keskkoolis saavutab kümnest õpilasest vaid neli esimese võõrkeele omandamisel iseseisva keelekasutaja taseme, mis tähendab võimet lihtsal tasemel vestelda. Vaid veerand õpilastest omandab selle taseme teise võõrkeele puhul⁸. Võrdlev analüüs, mis tehti haridus- ja koolitussüsteemi keeleõppe valdkonnas, näitas, et enamikul liikmesriikidel on raskusi soovitud õpiväljunditeni jõudmisel. Ehkki probleeme on kõigis haridussektorites, on need eriti teravad kutsehariduses ja -õppes, kus keeleõppele pannakse vähem rõhku.
- (9) Vähene mitmekeelsuse pädevus on endiselt üks peamisi takistusi Euroopa haridus-, koolitus- ja noorteprogrammide pakutavate võimaluste kasutamisel. Suurem mitmekeelsuse pädevus omakorda võimaldab inimestel siseturu pakutavatest võimalustest, näiteks töötajate vabast liikumisest rohkem kasu saada, samuti aitab see teha teadlikumaid otsuseid teistes ELi riikides pakutavate võimaluste kohta.
- (10) Osana laiemast vajalike oskuste kogumist annab mitmekeelsuse pädevus nii ettevõtjatele kui ka töötajatele konkurentsieelise. Võõrkeeleoskuse ja töökoha omamise tõenäolisuse vahel on positiivne seos. Samas näitavad viimase kutsealase jätkukoolituse alase uuringu (CVTS 2016) tulemused, et vaid 7,9 % ettevõtjatest (kes koolitavad oma töötajaid) saadavad oma töötajaid keelekursustele (Slovakkias on see näitaja 22,1 %, samas Iirimaa 0,5 %).

⁵ Eurooplased ja nende keeled – Eurobaromeetri eriuuringu kokkuvõte (2012).

⁶ „Esimene keel“ – keelevariant (-variandid), mis on omandatud ja mida kasutatakse varases lapsepõlves (umbes enne kahe- või kolmeaastaseks saamist), mil inimene õpib rääkima. Eelistatav on just see termin („esimene keel“), võttes arvesse, et termin „emakeel“ osutub sageli ebakohaseks, sest esimese keele rääkija ei pea tingimata olema vaid ema.

⁷ Komisjoni teatis „Majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamine ELi piirialadel“ (COM(2017)534).

⁸ Kokkuvõtte esimesest Euroopa keeleoskuse uuringust (Euroopa Komisjon, 2012).

- (11) Kui tuleviku ühiskonnas ja töölases keskkonnas soovitakse säilitada sama elatustaset ja saavutada kõrget tööhõivemäära ning suuremat sotsiaalset sidusust, on inimestel vaja õigeid oskusi ja pädevusi. Parema mitmekeelsuse pädevuse omandamine võib toetada liidusisese liikuvuse ja koostöö suurenemist liidus. See on esmatähtis ka rändetaustaga laste, üliõpilaste ja täiskasvanute täieliku integreerimise tagamisel.
- (12) Tuleb uurida uusi õppimise viise, mis sobiksid ühiskonnale, kus inimesed on muutumas üha liikuvamaks ja mis on järjest suuremal määral digitaliseerunud. Digitaalne areng võimaldab üha rohkem keeli õppida ja praktiseerida neid väljaspool klassiruumi ja õppekava. Paraku ei kajasta olemasolevad keeleoskuse hindamise viisid neid arenguid täielikult.
- (13) Euroopa sotsiaalõiguste samba esimese põhimõttena on märgitud, et igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele, et säilitada ja omandada oskused, mis võimaldavad ühiskonnas täielikult osaleda ja aitavad suunduda edukalt tööturule. Mitmekeelsuse pädevus on üks võtmepädevusi, millest võib olla abi tööesobivuse, eneseteostuse, kodanikuaktiivsuse, kultuuridevahelise mõistmise ja sotsiaalse kaasatuse edendamisel. Seda pädevust nimetatakse ka suutlikkuseks kasutada suhtlemisel eri keeli asjakohaselt ja tulemuslikult.
- (14) Rohkem kui pooled liikmesriikidest on oma territooriumil ametlikult tunnustanud piirkondlikke ja vähemuskeeli (sealhulgas oma riigi viipekeelt) õiguslikel või halduseesmärkidel. Mitut sellist keelt kasutatakse riigipiiriüleselt. Euroopa keelemaastikku täiendavad ka sisserändajate ja pagulaste poolt kaasa toodud keeled.
- (15) Koolid on järjest enam teadlikumad vajadusest tagada, et kõik lapsed olenemata taustast ja esimesest keelest omandavad õppekeele väga heal tasemel, vajaduse korral spetsiaalsete tugimeetmete abil. Nii toetatakse võrdsust ja võrdseid võimalusi ning vähendatakse haridussüsteemist varakult lahkumise riski.

- (16) Keeleteadlikkus koolides võiks hõlmata teadlikkust ja arusaamist kõigi õpilaste kirjaoskuse ja mitmekeelsuse pädevustest, sealhulgas selliste keelte oskustest, mida koolis ei õpetata. Koolid võiksid teha vahet vajaliku mitmekeelsuse pädevuse eri tasemetel sõltuvalt kontekstist ja eesmärgist ning vastavalt iga õpilase oludele, vajadustele, võimetele ja huvidele.
- (17) Mõne aine õpetajate, sealhulgas nüüdisvõõrkeelte õpetajate vähesust on peetud probleemiks rohkem kui pooltes Euroopa Liidu haridussüsteemides ja mitu liikmesriiki on teinud reforme või pakkunud eritingimusi, millega lahendada keeleõpetajate vähesuse probleem. Need reformid ja eritingimused võiksid hõlmata stipendiume, millega soodustada kõrgkoolis keeli õppinud, kuid muu erialase kogemusega inimeste õpetajaks hakkamist või reformitud õpetajahariduse programmidega liitumist.
- (18) Algatused, mille eesmärk on haridussüsteemis võtmepädevuste omandamise parandamine (muu hulgas päriselus omandatud kogemuste ja akadeemilise õppe parema sidumise ning koolides digitehnoloogia kasutamise ja innovatsiooni toetamise abil), on esiplaanile tõstnud õpiväljundid. Nende algatustega on toetatud ka mitmekeelsuse pädevuse omandamist.
- (19) Lõimitud aine- ja keeleõpe ehk aine õpetamine võõrkeeles ning keeleõppes kasutavad digi- ja veebivahendid on osutunud erinevate õppijate rühmade jaoks tõhusaks. Keeleõpetajad kõikjal Euroopas võiksid kasu saada enda pidevast erialasest täiendamisest, seda nii oma digipädevuste ajakohastamise kaudu kui ka õppides, kuidas erinevaid meetodeid ja uusi tehnoloogiaid kasutades kõige paremini õpetamist täiendada. Selles võiks õpetajaid aidata olemasolevad avatud õppematerjalid, sealhulgas Euroopa Nõukogu tehtud tööd.

- (20) Mitmesugused Euroopas tehtud algatused on toetanud mitmekeelsuse pädevuse määratlemist ja arendamist. Euroopa keeleõppe raamdokument kui läbipaistev, ühtne ja ulatuslik viitedokument keeleoskustasemete hindamiseks ja võrdlemiseks toetab igasuguste keelte õppimist ja õpetamist. Seal eristatakse järgmiseid keeleoskuse tasemeid: algtasemel keelekasutaja, iseseisev keelekasutaja ja vilunud keelekasutaja (viimasel juhul on keelekasutaja suuteline vastavas keeles õppima või töötama). 2018. aastal täiendati raamdokumendi teksti uute kirjeldustega, mis käsitlevad vahendamist, viipekeeli ja teisi valdkondi, ning noorte õppijate keeleoskuse kirjeldustega, et raamdokumenti saaks kasutada suurem hulk inimesi.
- (21) Europassi keelepass on Euroopa keeleõppe raamdokumenti kasutatav standardvorm, mille abil isik saab oma keeleoskust ise hinnata. See aitab õppimise, töötamise või koolituse eesmärgil ringi liikuvatel kodanikel oma keeleoskusi kirjeldada ning ka tööandjatel aru saada, milline on töötajate keeleoskus.
- (22) Euroopa keeleõppe tunnuskirjaga⁹ tunnustatakse kõigis osalevates riikides keelte õpetamisel saavutatud tippataset ja innovatsiooni. See innustab koole ja teisi asutusi kasutama uusi meetodeid ja strateegiaid kohalike, piirkondlike, riigi või Euroopa tasandi prioriteetide edendamiseks. Tunnuskiri on aidanud tutvustada keeleõppe valdkonnas tehtavat Euroopa koostööd ning toetada mitmekeelsuse valdkonna dünaamilist arengut eri haridussektorites.
- (23) Kõik liikmesriigid on tunnistanud mitmekeelsuse tõhustamise ja mitmekeelsuse pädevuse arendamise vajadust liidus. Et anda täpsem ülevaade mitmekeelsuse pädevusest liidus, koostab Euroopa Komisjon ettepaneku uute Euroopa hariduse ja koolituse võrdlusaluste ning ka andmekogumise võimaluste kohta, samuti võib sellesse ettepanekusse lisada Euroopa keeleoskuse sihttasemed. Nõukogu arutab neid sihttasemeid ja teeb nende kohta otsuse siis, kui hakatakse koostama uut, 2020. aasta järgset hariduse ja koolituse valdkonna strateegilist raamistikku.

⁹ Euroopa keeleõppe tunnuskirja väljaandmine toimub riiklikul tasandil ning seda toetatakse programmist „Erasmus+“.

- (24) Ehkki mitmekeelsuse pädevust saab omandada kogu elu ja selleks tuleks luua võimalusi elu erinevates etappides, käsitletakse käesolevas soovituses eelkõige põhi- ja keskharidust ning võimaluste piires ka alusharidust ja lapsehoidu ning esmakutseõpet.
- (25) Käesolevas soovituses austatakse täielikult subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid,

SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL

teha kooskõlas riiklike ja Euroopa õigusaktide, olemasolevate vahendite ja konkreetse riigi oludega ning tihedas koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega järgmist:

- 1) uurida võimalusi, kuidas aidata kõikidel noortel koos keskharidusega omandada lisaks koolis kasutatavale õppekeelele võimalusel vähemalt ühes muus Euroopa keeles selline keeleoskustase, mis võimaldab neil kasutada seda keelt tõhusalt suhtlemiseks, õppimiseks ja ametialastel eesmärkidel, ning soodustada veel ka kolmanda keele omandamist ladusat suhtlust võimaldaval tasemel¹⁰;
- 2) rakendada keeleõppe parandamiseks riiklikul, piirkondlikul, kohalikul ja kooli tasandil vastavalt vajadusele terviklikku käsitusviisi, kasutades selleks vajaduse korral lisas esitatud näiteid;
- 3) tagada, et keeleõppega tegeletaks kõigis põhi- ja keskhariduse sektorites, et keelte õpetamist alustataks nii vara kui võimalik ja et see kuuluks ka esmakutseõppe juurde;

¹⁰ Õppija keelepagasisse võivad kuuluda ka klassikalised keeled, näiteks vanakreeka ja ladina keel.

- 4) toetada niisuguse tervikliku käsituse osana koolides ning kutseharidus- ja kutseõppeasutustes keeleteadlikkuse arendamist, milleks tuleb:
- a) aktiivselt toetada ja tunnustada õppijate ja õpetajate liikuvust, kasutades muu hulgas asjakohaste liidu rahastamisprogrammide pakutavaid võimalusi;
 - b) parandada koolides kasutatavate õppekeelte oskust kui edasiste õpiväljundite ja õppeedukuse alustala kõigi õpilaste, kuid eelkõige sisserändaja või pagulase taustaga või ebasoodsas olukorras olevate õpilaste puhul;
 - c) aidata õppijatel laiendada õppekeelte alaseid pädevusi, toetades õpetajaid, kui nad peavad võtma arvesse teatud keele kasutamist oma ainevaldkonnas ja sealhulgas suurendama teadlikkust keele mitmesugustest kasutusregistritest ja asjakohasest sõnavarast;
 - d) parandada keeleõppe järjepidevust eri kooliastmete vahel;
 - e) väärtustada õppijate keelelist mitmekesisust ning kasutada seda kui õppetöö ressursi, sealhulgas kaasates keeleõppesse lapsevanemaid, teisi lapse eest vastutavaid isikuid ja laiemat kohalikku kogukonda;
 - f) kaaluda võimalusi selliste keeleoskuste hindamiseks ja valideerimiseks, mis ei ole õppekava osa, kuid mille õppija (näiteks sisserändaja või pagulase taustaga või kakskeelne õppija) on omandanud informaalse õppimise teel või õppija varasema elukohariigi ametlikus koolisüsteemis; näiteks laiendades nende keelte valikut, mida võib lisada õpilase koolilõputunnistusele;
 - g) parandada Euroopa keeleõppe raamdokumendi kasutamist, soodustades eelkõige keeleõppekavade, keeletestide ja keeleoskuse hindamise arendamist;

- h) tagada koolidele tugi oma keeleõppekäsituse määratlemisel, võttes samal ajal arvesse riigis kehtivaid õigusakte, ning aidata koolidel oma keelelist mitmekesisust aktiivselt väärtustada ja kasutada;
 - i) pakkuda koolidele ja koolituskeskustele nende Euroopa perspektiivi tugevdamiseks võimalusi näiteks Euroopa keeleõppe tunnuskirja meetme jätkuva rakendamise, selge Euroopa perspektiiviga koolide esiletõstmise süsteemi väljatöötamise ja keelelist mitmekesisust käsitlevate üleriiklike ürituste korraldamise abil;
- 5) toetada õpetajaid, koolitajaid, inspektoreid ja koolijuhte keeleteadlikkuse arendamisel, tehes selleks järgmist:
- a) investeerides vajaduse korral keeleõpetajate põhikoolitusse ja täiendusõppesse, et suurendada nende pädevust, saada juurde uusi õpetajaid ning neid õpetajaametis hoida, eesmärgiga säilitada põhi- ja keskhariduse raames laia keeleõppevaliku pakkumine;
 - b) edendades vabatahtlikku koostööd asutuste vahel, mis vastutavad keeleõpetajate põhikoolituse ja täiendusõppe eest;
 - c) lisades õpetajate ja koolijuhtide põhikoolitusse ja pidevasse kutsealasesse enesetäiendamisse ettevalmistuse keelelise mitmekesisusega toimetulekuks klassiruumis;
 - d) soodustades õpetajakutset omandavate üliõpilaste hulgas õppeperioodide veetmist välismaal ning kõigi õpetajate, koolitajate, inspektorite ja koolijuhtide liikuvust;
 - e) soodustades õpirände integreerimist kõigi keeleõpetajate haridusse ja õpirände tunnustamist nii, et äsja kõrgkooli lõpetanud keeleõpetajad saaksid võimaluse veeta soovitavalt ühe õppe- või õpetamissessiooni välismaal, eelkõige programmi „Erasmus+“ kaudu;

- f) soodustades koolis pakutava õpikogemuse rikastamiseks ning õpetajate ja õpilaste mitmekeelsuse pädevuse arendamiseks eTwinningu¹¹ ja muude virtuaalkoostöövormide kasutamist ning võrgustiku loomist silmast silma suhtluseks;
 - g) soodustades keeleõpetajate ja muude aineõpetajate koostööl põhinevat õpetamist;
- 6) soodustada innovaatiliste, kaasavate ja mitmekeelsete pedagoogikameetmete uuringuid ja kasutamist, sealhulgas näiteks digivahendite kasutamist, juba osatavate keelte kasutamist uute keelte mõistmiseks, õppeainete võõrkeeles õpetamist (lõimitud aine- ja keeleõpe), ning ajakohastada õpetajate põhikoolitust;
- 7) tagada, et eri haridus-ja koolitusetappides omandatavat keeleoskust kaardistataks, mis täiendaks olemasolevat teavet keeleõppevõimaluste kohta;
- 8) anda keeleõppe edendamisel saadud kogemuste ja saavutatud edu kohta aru olemasolevate raamistike ja vahendite kaudu,

KIIDAB HEAKS KOMISJONI KAVATSUSED

- 9) toetada käesoleva soovitusel järelmeetmete võtmist, hõlbustades liikmesriikidevahelist vastastikust õpet ja töötades koostöös liikmesriikidega välja selliseid mitmekeelseid vahendeid nagu:
- a) suunised selle kohta, kuidas siduda keelte õpetamine ja hindamine Euroopa keeleõppe raamdokumendis esitatud võrdlusraamistikuga¹²;
 - b) tõenditel põhinevad juhendmaterjalid uute õppevormide ja toetavate õppesuundade kohta, mis hõlmaksid ka õppekavaväliseid keeli;

¹¹ eTwinning on turvalise veebiplatvormi kaudu hallatav kogukond, mis ühendab õpetajaid eelkooliastmest kuni keskharidustaseme koolideni.

¹² Põhineb kogemustel ja teadmistel, mida saadi, kui Euroopa Nõukogu koostas ja ajakohastas nimetatud raamdokumendi ning kui Euroopa Nüüdiskeelte Keskus ja Euroopa Komisjon kasutasid selle töö tulemusi ühiselt rahastatud õpetajahariduse projektides.

- c) digivahendid keeleõppe ja haridustöötajate kutsealase arengu jaoks keeleõppe valdkonnas, näiteks laialt avatud e-õpe, vahendid iseenda keeleoskuse hindamiseks¹³ ning võrgustikud, sealhulgas eTwinning ja platvormi *School Education Gateway* juurde kuuluv *Teacher Academy*;
- d) meetodid ja vahendid, millega toetada mitmekeelsuse pädevuse hindamist liidus;
- 10) toetada programmi „Erasmus+“ vahenditest veelgi enam kooliõpilaste ning kutsehariduses ja -õppes osalejate õpirännet ning õpetajate, koolitajate, inspektorite ja koolijuhtide liikuvust, samuti liidu vahendite, näiteks programmide „Erasmus+“ ja „Horisont 2020“, Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide laiapõhjalist kasutamist vajaduse korral käesoleva soovitusel ja selle lisa rakendamiseks, ilma et see mõjutaks mingil viisil järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavaid läbirääkimisi;
- 11) tugevdada keeleõppe valdkonnas tehtavat koostööd Euroopa Nõukogu ja Euroopa Nüüdiskeelte Keskusega, eesmärgiga soodustada keeleõppes kasutatavate innovaatiliste meetodite levikut ning suurendada teadlikkust keeleõppe väga tähtsast rollist tänapäeva ühiskonnas;
- 12) anda aru käesoleva soovitusel rakendamise järelmeetmete kohta, kasutades selleks eelkõige olemasolevaid raamistikke ja vahendeid.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja

¹³ Praegu pakub Europass iseenda keeleoskuse hindamise võimalust ning selle toimimine ja tõhusus vaadatakse läbi Europassi otsuse rakendamise käigus.

Keeleteadlikkus koolides – tervikliku keeleõppekäsituse väljatöötamine

Terviklik keeleõppekäsitus võiks toetada keeleõpet käsitleva soovitusel rakendamist. Käesolevas lisas kirjeldatakse pedagoogilisi põhimõtteid ja häid tavu, mille ühine eesmärk on suurendada koolide üldist keeleteadlikkust, peaeesmärgiga parandada keeleõppe tulemusi.

Keelte õpetamine on oluline tegur kõigi õppeainete puhul, selle vahendusel pööratakse tähelepanu keele eri kasutusvõimalustele klassiruumis ning keele tähtsale rollile õppeaine sisu õppimisel ja mõistmisel. Akadeemilise keele hea valdamine käib käsikäes ainesisu tundmise ja sellest arusaamise arenguga.

Koolides ning kutseharidus- ja kutseõppeasutustes valitsev keeleteadlikkus võiks toetada arusaama sellest, et keeleõpe on dünaamiline ja pidev protsess; siia alla kuulub ka esimese keele, selle eri registrite ja stiilide järjepidev omandamine, mis on tihedalt seotud teiste keelte õppimisega erineval keeleoskuse tasemel, mis vastab iga õppija oludele, vajadustele ja huvidele.

Koolide ning kutseharidus- ja kutseõppeasutuste keeleteadlikkus võiks toetada arusaamist keele mõõtmest koolikorralduse, keele õpetamise ja keele kasutamise kõigil tasanditel, näiteks kirjaoskuse arendamisel, võõrkeelesõppes, aineõppes, kaasõpilaste räägitavate keelte teadvustamisel, suhtluses lapsevanematega ja koolikeskkonnaga laiemalt jne.

Sellisele keeleteadlikkuse käsitlemisele võib kasuks tulla koolikogukonna eri liikmete vaheline tihe koostöö, mis toimub ideaaljuhul kooli kui õppiva organisatsiooni kontseptsiooni raames või üldisemalt koolikeskse lähenemisviisi alusel.

Allpool on toodud mõned näited headest tavadest, mille kohta on leitud, et need suurendavad koolide ning kutseharidus- ja kutseõppeasutuste keeleteadlikkust.

1. Mitmekeelsus koolides ning kutseharidus- ja kutseõppeasutustes

- Positiivne suhtumine keelelisse mitmekesisusse võib aidata luua keelesõbraliku keskkonna, kus mitme keele õppimist ja kasutamist peetakse rikkuseks ja ressursiks. Tuleks suurendada teadlikkust keeleõppe olulisusest ning kasust, mida annab keelte laiem kasutus hariduslikult, kognitiivselt, sotsiaalselt, erialaselt ja majanduslikult ning kultuuridevahelise suhtluse kontekstis.
- Keeleoskuse ja keeleteadlikkuse arendamise võib horisontaalselt õppekavva integreerida. Keelte ja muude õppeainete integreerimine võimaldab edendada autentsemat õpet, mis on suunatud toimetulekule päriselus.
- Õppijate motiveeritust keelte õppimisel saab suurendada, kui õppesisu seotakse nende elu ja huvidega, võttes arvesse informaalset õppimist ja soodustades sünergiaid õppekavaväliste tegevustega. Seost igapäevase keelekasutuse ning koolides ja kutseharidus- ja kutseõppeasutustes õpetatava keele vahel saab tugevdada, tunnistades varasemat keeleõpet ning pakkudes võimaluse lisada kooli lõputunnistusele pädevuse, mis tuleneb informaalset õppimisest (näiteks sisserändaja või pagulase taustaga või kakskeelse õppija puhul) või sellest, et õppija käis koolis teise riigi (mis oli tema varasem elukohariik) ametlikus koolisüsteemis.
- Õppija kogu keelelist repertuaari saab väärtustada ja toetada ka koolides ning kasutada pedagoogilise ressursina kõigi õppijate õpingute jätkamisel. Õpilased saavad üksteist õppimisel aidata, oma räägitavat keelt või keeli teistele tutvustada ja keeli võrrelda.
- Koolides võiks peamistele globaalsetele suhtluskeeltele lisaks õpetada ka muid keeli. Keelte valik võiks sõltuda sellest, kas riigis on kasutusel kaks või enam riigikeelt või kas tegemist on kindlalt väljendatud huviga edendada naaberriigi keele õppimist.

- Piirialadel asuvate alusharidus- ja lapsehoiuasutuste ning koolidevaheliste partnerluste loomine julgustab lapsi juba varasest east õppima naaberriigi keelt ja vähendab piirialadel keelebarjääre.
- Koole ning kutseharidus- ja kutseõppeasutusi võiks kutsuda veelgi rohkem üles kasutama keeleõppe ja keelelise mitmekesisuse edendamiseks Euroopa keeltepäeva tähistamist ja Euroopa keeleõppe tunnuskirja. Koolide ja koolituskeskuste Euroopa perspektiivi tugevdamiseks toetatakse selge Euroopa mõõtmega koolide esiletõstmise süsteemi väljatöötamist.

2. Keeleõpet soodustav tõhus ja innovaatiline õpetamine

- Keelte õppimise, õpetamise ja hindamise toetamiseks võiks kasutada digivahendite kõiki võimalusi. Tehnoloogilised vahendid aitavad õpitavate keelte valikut tohutult suurendada, pakuvad võimalusi keelte kasutamiseks ning võivad olla väga kasulikud selliste keelte õppimise toetamisel, mida koolis ei õpetata. Selles kontekstis võib kriitilise mõtlemise ja meediakirjaoskuse arendamine ning tehnoloogiliste vahendite asjakohane ja turvaline kasutamine olla oluline õpielement.
- Koolidevaheline virtuaalkoostöö eTwinningu ja muude virtuaalkoostöövormide abil võib noortel aidata paremini keelt õppida, teha teistest riikidest pärit eakaaslastega koostööd ja valmistada end ette välismaal toimuvaks kõrgkoolis õppimiseks või koolituseks, praktikaks või vabatahtlikuks tööks.
- Õpiränne, sealhulgas programmi „Erasmus+“ kaudu, võiks muutuda õppeprotsessi tavapäraseks osaks. Seda tuleks laiendada, et see hõlmaks virtuaalset õpirännet ja haridustöötajate õpirännet.
- Õpetajad, koolitajad ja õppijad võiksid keele omandamise jälgimiseks ja hindamiseks kasutada nii diagnoosiva, kujundava kui ka kokkuvõtva hindamise meetodeid; keeleõppes tehtud edusammude kaardistamiseks saab kasutada individuaalset keelemappi, näiteks Euroopa keelemappi ja Europassi keelepassi.

3. Toetus õpetajatele ja koolitajatele

- Nüüdiskeelte õpetajaid võiks julgustada võtma osa vahetuskavadest riikidega, kus räägitakse nende õpetatavat keelt. See võiks olla osa nende põhikoolitusest ja/või edasisest kutsealasest enesetäiendamisest. Iga äsja kõrgkooli lõpetanud õpetaja võiks olla õppinud või õpetanud soovitatult ühe semestri välismaal.
- Lisaks nüüdiskeelte õpetajatele võiksid ka muude ainete õpetajad ja koolitajad olla keeleteadlikud ning omandada teadmised keeledidaktikast, samuti võiksid nad osata õppijaid strateegiliselt toetada.
- Keelte õpetamisse saaks kaasata ka keeleassistente, selleks sobivad hästi liikmesriikidevaheliste vahetuskavade pakutavad võimalused.
- Õpetajatele tuleb pakkuda pideva kutsealase arengu võimalusi (näiteks võib luua võrgustikke, praktikakogukondi, laiadele massidele mõeldud keeleõppe veebiprogramme, tipptaset arendavaid keskusi, veebiõppe koostööprojekte, ühiseid tegevusuuringuid jne), et nad saaksid olla kursis viimaste pedagoogiliste uuendustega ja end nendele vastavalt täiendada.

4. Keeleõpet toetavad partnerlused ja sidemed laiendatud koolikeskkonnas

- Koolid ning kutseharidus- ja kutseõppeasutused võiksid koostöös lapsevanematega välja selgitada, kuidas lapsevanemad saavad laste keeleõpet toetada, seda eriti juhul, kui lapsed kasvavad üles mitmekeelses keskkonnas või kui nende kodune keel erineb õppekeelest.
- Koolid ning kutseharidus- ja kutseõppeasutused võivad välja kujundada partnerlusi keelekeskuste, keelelaborite, avalike raamatukogude, kultuurikeskuste või muude kultuuriühingute, ülikoolide või teaduskeskustega, et luua kaasavam õpikeskkond, rikastada keelte omandamist ning muuta õppemeetodid paremaks ja innovaatilisemaks.

- Koolid, kutseharidus- ja kutseõppeasutused ning omavalitsused võivad ühiste jõududega luua keelekeskusi, kus õpetatakse rohkem keeli, et ka vähem levinud keeled ja/või kooliprogrammi mitte kuuluvad keeled säiliks.
- Koostöö tööandjatega, kes tegutsevad vastavas piirkonnas või kaugemal, võib aidata paremini mõista, kui tähtis on mitmekeelsuse pädevus tööelus, ning aidata tagada, et tänu omandatud mitmekeelsuse pädevusele on palju lihtsam tööd leida.
- Tuleks soodustada piirialade haridus- ja koolitusasutuste vahelisi piiriüleseid partnerlusi. Üliõpilaste, õpetajate, koolitajate ja haldustöötajate õpirännet, samuti doktorantide ja teadlaste õpirännet võiks lihtsustada, pakkudes neile teavet ja kursusi naaberriigi keel(t)es. Selliste piiriüleste partnerluste raames mitmekeelsust edendades saab ette valmistada koolilõpetajaid, kes on valmis sisenema tööturule mõlemal pool piiri.
- Õpetajaharidust pakkuvate haridusasutuste omavahelise koostöö edendamine.
